

Sikkert arbejdsmiljø betaler sig – også i kroner og øre

Arbejdsmiljø redder ikke alene liv, det er også økonomisk sundt fornuft. Én krone investeret i godt arbejdsmiljø giver 2.20 kr. igen. Det viser en international rapport.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Et godt arbejdsmiljø er forudsætningen for et liv uden nedslidning og et sikkert og sundt arbejde. Men for den enkelte virksomhed er der også god økonomi i et godt arbejdsmiljø.

Det er konklusionen i en rapport, som Rådgivningsfirmaet COWI har udarbejdet. COWI har i rapporten samlet og systematiseret nogle af de mange danske og internationale undersøgelser, der ser på de økonomiske fordele ved et styrket arbejdsmiljøarbejde.

Rapporten viser følgende:

- At dårligt arbejdsmiljø medfører unødige omkostninger for virksomheder
- At mange af omkostningerne er skjulte i virksomhedernes regnskaber
- At de skjulte omkostninger er større end de synlige og
- At arbejdsmiljøforbedringer kan betale sig

Rapportens konklusion bakkes op internationalt. På arbejdsmiljøets verdenskongres i efteråret 2011 gik organisationen for social security, ISSA så langt som til at hævde, at deres beregninger viser, at når der investeres én krone i arbejdsmiljø, kan man få 2.20 kr igen.

“Arbejdsmiljø redder ikke alene liv, det er også økonomisk sundt fornuft,” fremhæver ISSA’s generaldirektør, danskeren Hans-Horst Konkolewsky. ISSA siger dog også, at beregningerne ikke skal overfortolkes, men at det klart fremgår, at undersøgelsen giver god grund til at se positivt på den økonomiske side af investeringer i arbejdsmiljø.

Også økonomi i sikkert arbejdsmiljø for landbruget

I øjeblikket optimerer landmændene på alle fronter for at navigere bedriften gennem krisen. Måske er arbejdsmiljø imidlertid et af de steder, som overses. Men sammenhængen mellem arbejdsmiljø og økonomi er med al sandsynlighed også til stede i landbruget. Der sker nemlig rigtig mange ulykker i landbruget – med personlige omkostninger til følge og sandsynligvis også store udgifter.

Den seneste ulykkesopgørelse for beskæftigede i landbruget viser, at landbruget har ikke mindre end ca. 3000 forulykkede om året. Hvis en gennemsnitlig ulykke, jvf. COWI’s rapport, omkostningssættes til 30.000 kr. (se tabel 1), har landbruget omkostninger på 90.000.000 kr. Hvis forholdet mellem synlige og skjulte omkostninger er 1:2, så kan dette beløb fordobles – en ikke ubetydelig beløbsstørrelse. Med 3000 ulykker – altså ulykker der kræver skadestuebehandling – og der regnes med en typisk fraværslængde på 5 dage, som COWI angiver (se tabel), er der tale om rigtig mange fraværsdage.

Lavt sygefravær i landbruget

Men et sted, hvor landbruget typisk adskiller sig fra andre virksomheder er netop på sygefravær- dage. Ud fra HR- og arbejdsmiljøchef Dennis Calenders erfaringer, ser det ud til, at sygefraværet umiddelbart er lavt i landbruget. I samme åndedrag skal det siges, at landbruget også har en stor udskiftning af personalet. Det skyldes, at landbruget i stor grad gør brug af praktikanter fra ind- og udland, som typisk har afgrænsede praktikperioder. Det forvrænger til en vis grad det reelle statistiske sygefravær resultat. Til gengæld er der en risiko for længerevarende sygefravær, når der fx sker ulykker. Ulykker med håndtering af tunge dyr er den hyppigste årsag, mens ulykker i forbindelse med betjening af maskiner ofte har en alvorlig konsekvens. Forhold der gør, at sammenhængen mellem økonomi og arbejdsmiljø i landbruget måske ikke er direkte sammenlignelige med andre opgørelser som fx COWI’s opgørelse.

Vinder af arbejdsmiljøpris tænkte sikkerhed fra start

Allerede ved projektering af byggeri, skal overvejelserne omkring forebyggelse af ulykker og nedslidning i landbruget være en naturlig del. En af de tidligere vindere af landbrugets arbejdsmiljøpris, havde i forbindelse med nybyggeri mange overvejelser omkring godt arbejdsmiljø og valgte flere løsninger. De var måske nok dyrere at investere i her og nu, men har siden vist sig ganske givtige og er bestemt ikke blevet fortrudt.

Allerede i forbindelse med projektering af staldanlægget havde landmanden stor fokus på, at medarbejderne på bedriften skulle arbejde under forhold, som ikke indskrænkede deres motivation. Derfor var det vigtigt for ham, at der var systematik i arbejdsdagen, og at der ikke blev bygget områder i staldanlægget, der gjorde arbejdet “bøvlet”. Fx når dyr ikke vil flytte sig eller ikke vil gå baglæns (hvilket normalt altid er imod dyrets natur, da det ikke kan se bagud). Derfor var et af eksemplerne på hvordan landmanden tænkte arbejdsmiljø ind i byggeriet, hans fokus på gangarealerne, hvor der sker mange forflytninger af dyr.

Fokus på gangarealer

Gangarealerne i stalden er udformet, så dyrene nemt kan bevæge sig i de retninger, som medarbejderne ønsker det. Det er gjort ved at opsætte låger, og ved at gangene har et bestemt breddemål – bredere end normalt. Derudover blev der bevidst valgt inventar, som kan frontåbnes. På den måde kan en medarbejder selv flytte dyr på en rolig måde. Dyrene skal således ikke “jages og drives”, men kan flyttes i eget tempo, og medarbejderen kan samtidig føre effektivt opsyn med dyrene. Sidegevinsten er, at dyrene ikke skræmmes, når de flyttes, så det næste gang foregår på samme rolige måde. Dyr kan nemt traumatiseres ved forkert behandling, deraf også udtrykket “dyrene er som fodermesteren”. Er fodermesteren rolig i sin omgang og forholdene for dyrene er på en måde, så de ikke stresses, er der en god besparelse i et godt gennemtænkt

transportvejssystem på en bedrift. Derudover ligger der også en økonomisk gevinst i, at en person kan gøre arbejdet alene.

Flere eksempler på sammenhænge mellem godt arbejdsmiljø og god økonomi

Samme landmand har flere eksempler på, hvor han har tænkt arbejdsmiljø og økonomi sammen allerede ved projekteringen af det nye staldsystem. Et eksempel er investering i vaskerobot. Når der vaskes med højtryksrensere på traditionel vis, ved vi, at det typisk er det arbejde, som ingen vil lave, men som af mange grunde skal udføres. Arbejdsmiljømæssigt er højtryksrensning et belastende stykke ensidigt arbejde, hvor miljøet, man vasker, i er belastende med aerosoler, partikler, termiske og ergonomiske påvirkninger. Tiden, hvor robotten vasker, kan i stedet udnyttes til at forbedre effektiviteten og dyrevelfærden på virksomheden. Derved kan der skabes en god rentabilitet for en teknisk/mekanisk forbedring.

Videncentret for Landbrug vil i en kommende rapport behandle flere eksempler, hvor man har tænkt sammenhæng mellem godt arbejdsmiljø og god økonomi. Eksempler vil fremhæves og underbygges med tal og illustrationer. En væsentlig motivationsfaktor for virksomhedens ledelse til at skrue op for det gode arbejdsmiljø.

Tabel: Omkostninger ved fysiske ulykker

Fysisk ulykke	Værdi
Mindre ulykke	10.000,-
Gennemsnitlig ulykke	30.000,-
Alvorlig ulykke	75.000,-
Forsigtig angivelse af forholdet mellem 1:2 synlige og skjulte omkostninger	
Typisk fraværslængde	5 dage (her ses bort fra langtidssygemeldinger)
Gennemsnitlig fraværslængde	16-17 dage (trækkes op af langtidssygemeldinger)
Gennemsnitlig tilbagebetalingstid for investering i forebyggelse af ulykker	0,3 år

Med de forbehold, der tages i COWIS rapport er ovenstående de værdier, som rapporten, angivet for fysiske ulykker.

Læs mere om økonomi og arbejdsmiljø

Cowi's rapport: [Arbejdsmiljø set med virksomhedsøkonomiske briller](#)
Læs om [ISSA's undersøgelse](#)
[Flyer målrettet økonomikonsulenter](#)